

Hamlet ve světě úpadku a cizoty. Z Dočekalovy inscenace vyvěrá podivnost doby

Dalších 8 fotek

RECENZE

Shakespearův Hamlet je hra, jež více než jiné nabízí výpověď o existenciálních pocitech, které právě rezonují ve společnosti. A taková je i nová inscenace Michala Dočekala v Městských divadlech pražských, jeho králevic dánský se ocitá v odcizeném světě, v němž je přítomná nejasná hrozba a úpadek. Všichni aktéři jsou ve svých oblecích a robách podivně chladní, sledují jen své cíle a intriky, které jim přerůstají přes hlavu.

Jana Machalická

4. listopadu 2021 15:30

Dočekal volí efektní styl chladné elegance a zároveň přichází s kvalitou, která se někdy a zejména z vizuálně efektních inscenací dekomponujících text vytrácí. A to jsou promyšlené a fungující vztahy postav, které naplňuje výtečné herectví a vzájemná souhra.

Režisér a dramaturgyně Jana Slouková zvolili moderně drsný, akční a emočně naléhavý překlad Jiřího Joska, text krátili, ale nijak zásadně, zato do něj vložili pasáže z jiných děl, hlavně z Müllerovy hry Hamlet stroj, ty se dobře hodí k pocitu zhnusení a tušeného úpadku světa. S tímto textem ostatně princ dánský vstupuje poprvé na scénu a začíná slovy „Byl jsem Hamlet...“. Po vraždě Polonia v jeho

monologu zazní známý proslov o vycpaných morových mrtvolách v hledišti a každodenním hnusu v televizi. Stejně tak Ofélie ve svém šílenství vykřičí, že je Elektra...

Vmontování Müllerova textu také místy slouží jako prostředek k zcizení a připomenutí divadelní reality, po pravé straně zůstává líčící stolek s osvětleným zrcadlem, kde se postavy před výstupem upravují.

Čistý styl inscenace určuje Chocholouškova scéna, kterou tvoří dvě bílé stěny rozevřené v tupém úhlu směrem k hledišti. Spodky stěn jsou oblé, takže postavy snažící se o jakýkoliv pohyb po nich nezadržitelně kloužou. Na jedné stěně na počátku visí obraz s mořskou krajinou, který posléze skončí opřený v rohu, a za ním se objeví dvoukřídle okno s matnými skly. Za ním se může odehrát cokoli, odsud třeba královna a Polonius šmírují Hamleta s Ofélií. V závěru se ale ukáže, že za tímto oknem je jen nicota, zeď bez východu. Bílé stěny končí podlahou smontovanou z praktikáblů, postavy mají tedy stále pod nohama jakési provizorium, po ruce je také bedna s náradím, kladivo a dlouhý hřebík jako smrtící zbraně. Pod tyto praktikáblů se třeba snaží schovat vyděšená Gertruda poté, co Hamlet zabije Polonia.

Ofélie zastlaná do rozkládací pohovky

Nad sevřenými stěnami se vznáší rám s chladnými zářivkami, který se po výjevu s šílenou Ofélií propadne a zůstane nakloněný výhrůžně viset na hlavami herců. Inscenace stále překvapuje různými ironickými, až groteskními detaily a také novým pojetím notoricky známých situací. Hamletův stěžejní monolog „Být, či nebýt“ se odehraje z části za odloženým obrazem, herci nabízejí Hamletovi k uvedení různé texty, mimo jiné Rosencrantz a Guildenstern jsou mrtvi.

Claudius před svým kajícím monologem přelepí okno černou páskou, čímž vznikne kříž, Poloniova hlava je roztříštěný meloun, který Hamlet Gertrudě nacpe do úst a pak před odchodem ještě matku láskyplně zabalí do koberce, Polonia si přehodí přes rameno a tomu spadne paruka jako směšná tečka za stejně trapnými intrikami nebohého kancléře.

Jsou to obrazivá a vynalézavá řešení, v nichž se v nečekaných souvislostech využívají obyčejné propriety a ty groteskně až výsměšně zafungují. Taková je třeba scéna Oféliina pohřbu, při němž je nebožka zastlaná do rozkládacího kanape. A ještě předtím hrobník odkládá vykopanou lebku do likérníku. Dočkal také snímá detaily obličejů kamerou na bílé stěny, což působí i jako podivná sebevzhlíživost a obraz duševního zmatku. Závěrečný vražedný souboj Hamleta a Laerta se odehraje v jakési přízračné simultaneitě. Claudius a Gertruda sedí a přihlížejí, Hamlet duel popisuje a ten se zatím odehrává na stěnách jako film, ale postavy souběžně s ním hynou na jevišti v záměrně statickém aranžmá.

Inscenace je hereckou energií nabitá, všechny hlavní figury fungují ve své psychologické složitosti a nuancích, stejně tak vztahy mezi nimi. Hamlet Tomáše Havlínka je vrcholně emotivní, zraněný, sekající kolem sebe a ničící vše, co má rád. Zároveň má ale v sobě nezvladatelnou skepsi, housle s prasklou strunou jsou jeho

emblémem, zatímco spíše nezúčastněný pozorovatel a zapisovatel Horacio (Filip Březina) se neodlučuje od psacího stroje. Havlínek má několik sugestivních a přesvědčivých sólo výstupů a dialogů, hlavně s Gertrudou a Ofélií.

Gertruda Ivany Uhlířové stále drží dekorum, je to ledová královna, jejíž zájmy jsou neproniknutelné anebo je jí jen všechno jedno a přežívá. Nechce prozívat ani tváří v tvář smrti. Ofélie v podání Beaty Kaňkové je tichá a podřízená dívka, která své city ukrývá, a i proto její šílenství propuká přímo děsivě, pochoduje jako modelka na přehlídkovém molu, v rozepnutých šatech, jež z ní padají, sukni si cpe do kalhotek jako těhotné břicho. A místo bylinek a květů rozdává psí granule. Claudius (Tomáš Milostný) má v sobě odpudivou úlisnost, ale jeho motivace jsou nejasné, nemá vášně ani pro moc, ani pro ženu svého bratra, je to jen obyčejný zmetek. Stejně jako duo Rosencrantz (Martin Donutil) a Guildenstern (Vojtěch Dvořák). Dočekal také obsadil několik herců do více rolí, Donutil hraje i Laerta, který je vedle Hamleta snad jediný upřímný emotivní tvor, jehož city pochopitelně vedou do záhuby.

Z Dočekalova Hamleta vyvěrá podivnost dnešní doby, v níž se lidé nevybíravě prosazují a pomalu už ani nejde poznat, co se za všemi intrikami skrývá a komu slouží.

WILLIAM SHAKESPEARE: HAMLET

Překlad: Jiří Josek

Režie: Michal Dočekal

Dramaturgie: Jana Slouková, Daniel Příbyl

Scéna: Martin Chocholoušek

Kostýmy: Zuzana Bambušek Krejzková

Hudba: Ivan Acher

Městská divadla pražská, ABC, premiéra 30. 11.

Autor: Jana Machalická